

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет психології

Кафедра соціальної психології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ГЕНДЕРНА ПСИХОЛОГІЯ

Освітні програми “Психологія”, “Організаційна психологія”

Спеціальність 053 “Психологія”

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № __ від “_” ____ 2020 р.

м. Івано-Франківськ - 2020

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Гендерна психологія
Викладач (-і)	Куравська Н.В.
Контактний телефон викладача	
викладача	п
Формат дисципліни	очна та заочна
Обсяг дисципліни	90 год.; кількість кредитів ECTS - 3
Посилання на сайт дистанційного навчання	Н
Консультації	згідно розкладу консультацій

2. Анотація до курсу

Навчальна дисципліна присвячена вивченню психологічної складової гендеру як соціокультурного конструкту. Висвітлюються питання про гендерні властивості особистості, гендерну ідентичність, трансгендерність, гендерні стереотипи та супутні їм явища гендерної дискримінації і сексизму, які породжують безліч проблем як в міжособистісній, так і у діловій взаємодії. Аналізується проблема гендерного насильства. Розглядаються сучасні світові та вітчизняні тенденції у гендерному вихованні, а також у вирішенні гендерно-психологічних проблем.

3. Мета та цілі курсу

Мета навчальної дисципліни – формування компетентностей з гендерної психології.

Завдання навчальної дисципліни: ознайомити студентів з теоретико-методологічними основами проблеми гендеру у психології; розкрити сучасні прикладні аспекти проблематики гендеру у психології та методичні можливості їх вивчення; навчити аналізувати гендерні аспекти життєдіяльності особистості; сформувати навички використання отриманих знань в майбутній професійній діяльності.

5. Компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

- ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК2. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК5. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
- ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
- ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Спеціальні компетентності:

- СК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та/або практики.
- СК2. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та/або практичної значущості.
- СК3. Здатність обирати і застосовувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності.
- СК5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.
- СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.
- СК11. Здатність оцінювати та аналізувати гендерні особливості особистості, гендерні відносини, надавати психологічну допомогу з урахуванням гендерних проблем у суспільстві.

Програмні результати навчання:

- ПР2. Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.

ПР5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, консультування тощо) у сферах освіти, бізнесу, сім'ї, з питань особистісного та кар'єрного розвитку, гендерних аспектів у психології, провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

ПР6. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми з психологічних та гендерних питань у різних сферах суспільного життя, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.

ПР12. Визначати гендерні особливості у психічних процесах, станах, властивостях особистості та розуміти причини відмінностей з метою інтерпретації та прогнозування поведінки індивіда у різних ситуаціях, розуміти гендерні відносини, причини гендерного розподілу у суспільстві.

6. Організація навчання курсу

Вид заняття		Обсяг курсу		Загальна кількість годин	
				Очна форма	Заочна форма
лекції					
семінарські заняття / практичні / лабораторні					
самостійна робота					
Ознаки курсу					
Семестр		Спеціальність	Курс	Нормативний /	
2-й		ь	(рік навчання)	вибірковий	
		053		нормативний	
		Психологія			
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінок	Термін виконання
ТЕМА 1. Дослідження гендеру: основні поняття та історія. Гендер та психологія ПЛАН	Лекція, семінарське заняття	Ткалич М. Гендерна психологія: навч. посіб. К.: Академвид ав, 2016. 256 с.	Самостійно ознайомитися із гендерною статистикою України з метою обговорення на семінарському занятті питання про представленість жінок і чоловіків у таких соціальних сферах, як право, культура, освіта, виробництво, медицина, суспільна політика та сім'я..	5+/-5 балів	2-й тиждень навчання
1. Предмет та завдання гендерної психології.		2. Щотка О.П. Гендерна психологія: навч. Посібник. Ніжин, 2019. 359с.	<u>Рекомендована література:</u> 1. Гендерна статистика України. Сучасний стан, проблеми, напрямки вдосконалення //		
2. Методи дослідження в гендерній психології.		Бендас Т.В. Гендерная психология . Учеб. пособие. СПб.:	Електронний ресурс. Участь жінок у політиці та процесі прийняття рішень в Україні. Стратегії впливу //		
3. Історія становлення гендерної психології.					
4. Гендер як соціальна категорія.					

Співвідношенн
я понять "стать"
і "гендер".

Питер,
2005. 431с. (4 години)
Говорун Т.
Гендерна
психологія:
навч. посіб.
/
Т.Говорун,
О.
Кікінежді.
Київ:
Видавнич
й центр
«Академія»
, 2004. 308
с.

ТЕМА 2.
Гендерна
ідентичність
особистості
ПЛАН
1. Поняття
гендерної
ідентичності та
її структура.
2. Гендерні
властивості
особливості:
маскулінністьф
емінність,
андрогінність
3. Види
гендерної
ідентичності та
етапи її
формування.
4. Інверсія
статевих
орієнтацій.
Трансгендер.

Лекція,
семінар
ське
заняття

1. Ткалич
М.
Гендерна
психологія:
навч. посіб.
К.:
Академвид
ав, 2016.
256 с.
2. Щотка
О.П.
Гендерна
психологія:
навч.
Посібник.
Ніжин,
2019. 359с.
3. Гендер і
сексуальніс
ть:
хрестоматі
я /
В.Гайденко
(ред.).
Суми :
Університе
тська
книга,
2009. 140с.
F
e
r
b
e
r
A

- провести методики (вибір
респондента вільний) і на
занятті презентувати їх
результати:
*Діагностика психологічної
статі С.Бем (адаптований
варіант)*
2) *Метод незакінчених речень з
визначення особливостей
гендерної ідентичності
(Л.Ожигова)*
- ознайомитися з відомими у
психології гіпотезами і теоріями
гендерних інверсій та
обговорити їх сильні і слабкі
сторони разом із викладачем
- підготувати повідомлення на
тему “Психологічні рекомендації
батькам щодо формування
гендерної ідентичності дитини”
(8 годин)

10+-
5
балі
в
4-й
тижде
нь
навча
ння

		York: Oxford University Press Helgeson, V. (2017). <i>Psychology of Gender</i> . N. York: Routledge			
ТЕМА 3. Суть та витоки гендерних стереотипів ПЛАН	Лекція, семінар ське заняття	1. Ткалич М. Гендерна психологія: навч. посіб. К.: Академвид ав, 2016. 256 с. 2. Бендас Т. В. Гендерная психология : Учеб. пособ. / Т. В. Бендас. СПб :Пите р, 2006. 431с. 3. Берн Ш. Гендерная психология / Ш. Берн. СПб: прайм – Еврознак, 2007. 318с. 4. Говорун Т. В. Гендерна психологія. Навчальни й посібник Говорун, О. М. Кікінежді. Київ: Видавнич й центр “Академія”	підготувати на семінарське заняття по 3 фото (реклама з Інтернет чи з білбордів у місті, з газет чи журналів), які відображають гендерні стереотипи, гендерну дискримінацію і сексизм (метод обґрунтувати свій вибір (напр., вид г.стереотипу, його оцінка, функції, його вплив на свідомість людей). - підготувати матеріал, який висвітлює той чи інший вид гендерних стереотипів, зафіксованих в усній народній творчості (прислів'я, приказки і т.д.). (16 годин)	25+- 5 балі в	6-й тижде нь навча ння

		, 2004. 308с.			
ТЕМА 4. Розвиток гендерних відносин. Гендерна соціалізація особистості ПЛАН	Лекція, семінар ське заняття	Laurie A. Rudman, Peter Glick. (2008). <i>The Social Psychology of Gender: Ho w Power and Intimacy Shape Gender Relations.</i> N. York: Guilford Press Richard D. Ashmore, F rances K. Del Boca. (2013). <i>The Social Psychology of Female- Male Relations: A Critical Analysis of Central Concepts.</i> London: Elsevier 3. Ткалич М. Гендерна психологія: навч. посіб.2-ге вид., випр., доповн. К. : Академвид ав, 2016. 256 с. Dea,S. (2016). <i>Beyond the Binary: Thinking</i>	- підготувати наукове повідомлення на одну із запропонованих тем: «ЗМІ в системі гендерної соціалізації особистості», «Партнерські і домінантно-залежні моделі міжстатевих відносин у сім'ї», «Дитячі ігри та казки як чинники гендерної соціалізації» (14 годин)	5+-5 балі в	8-й тижде нь навча ння
1. Поняття гендерної соціалізації.					
2. Психоло- гічні механіз-ми гендерної соціалізації.					
3.Інверсійний тип гендерної соціалізації особистості.					
4.Характеристи ка головних інститутів та агентів гендерної соціалізації.					
5. Гендерна соціалізація і соціальний інтелект особистості.					

*about Sex
and Gender.*
Peterboroug
h:
Broadway
Press

ТЕМА 5.
Психологія
гендерних
ролей
ПЛАН
1.Феномено-
логія гендерних
ролей.
2.Нормативні
уявлення про
гендерні ролі:
2.1. Гендерні
норми чоло-
вічої ролі.
2.2. Гендерні
норми жіно-чої
ролі.
3. Гендерно-
рольові
дисгармонії.

Лекція,
семінар
ське
заняття

1. Ткалич
М.
Гендерна
психологія:
навч. посіб.
К.:
Академвид
ав, 2016.
256 с.
Laurie A.
Rudman,
Peter Glick.
(2008).*The
Social
Psychology
of
Gender: Ho
w Power
and
Intimacy
Shape
Gender
Relations.*
N. York:
Guilford
Press
Richard D.
Ashmore, F
rances K.
Del Boca.
(2013). *The
Social
Psychology
of Female-
Male
Relations: A
Critical
Analysis of
Central
Concepts.*
London:
Elsevier

Ознайомитися з інформацією по
темі “Гендер, дискримінація та
взаємозумовленість” для участі
у груповій дискусії.
1. Права жінок і гендерна
рівність в Україні //
Е
(6 годин)
к
т
р
о
н
и
й

р
е
с
у
р
с

5+-5
балі
в

10-й
тижде
нь
навча
ння

ТЕМА 6.
Гендер та
наси́льство
ПЛАН

Лекція,
семінар
ське
заняття

1. Стан
системи
попередже
ння

провести критичний аналіз
нормативно-правових
документів України з питань
гендерної політики і

5+-5
балі
в

12-й
тижде
нь

1. Поняття гендерного насильства.	насильства в сім'ї в Україні:	презентувати його результати на занятті	навчання
2. Гендерне насильство в сім'ї.	правові, соціальні, психологічні та медичні аспекти / заг. ред. О. Кочемировська.: вид-во ФОП Клименко Ю.Я., 2010. 372 с.	<u>Рекомендована література:</u> 1. Фулей Т.І. Гендерна рівність при здійсненні правосуддя / Т.І. Фулей. К.: ВАІТЕ, 2016. 180 с.	
3. Гендерне насильство на робочому місці.		2. Марценюк Т. Гендерна рівність і недискримінація: посібник для експертів і експерток аналітичних центрів. К., 2014. 65 с. (12 годин)	
4. Психологічна допомога особам, які стали жертвами гендерного насильства.	(2008). <i>The Social Psychology of Gender: How Power and Intimacy Shape Gender Relations</i> . N. York: Guilford Press Michelle K. Ryan, Nyla R. Branscombe . (2013). <i>The SAGE Handbook of Gender and Psychology</i> . London: SAGE		

Підсумкова контрольна робота

30 б.

Загальна система оцінювання курсу

7. Система оцінювання курсу

Оцінювання курсу відбувається за 100-бальною шкалою. З них:

- 1) виступи на семінарських заняттях — 15 балів (по 5 балів за 3 заняття);
- 2) презентація результатів використання методу «photovoice» та підбору прислів'їв (приказок) — 20 балів;
- 3) презентація наукового повідомлення — 5 балів;
- 4) підсумкове тестування — 30 балів
- 5) 6 тематичних тестів — 30 балів (по 5 балів за кожний тест)

Вимоги до письмової роботи

Критерії оцінювання результатів використання методу

16-20 балів (відмінно) — завдання виконане в повному обсязі, здане вчасно; характеризується нетиповістю підбору матеріалу; досить розгорнуто обґрунтоване (цей критерій — основний для діапазону оцінок від 16 до 20 балів)

11-15 балів (добре) - завдання виконане в повному обсязі, здане вчасно; характеризується типовістю підбору матеріалу; коротко і правильно обґрунтоване (або частина матеріалу розгорнуто обґрунтована, а частина — коротко)

6-10 балів (задовільно) - завдання виконане не в повному обсязі, здане вчасно; характеризується типовістю підбору матеріалу; обґрунтування коротке або відсутнє (повністю або частково); частково несамотійне

1-5 бали (незадовільно) — завдання виконане частково, здане невчасно, обґрунтування відсутнє; завдання повністю або частково несамотійне

0 балів — завдання не виконане

Критерії оцінювання презентації наукового повідомлення:

5 балів (відмінно) - завдання виконане в повному обсязі розкрита та науково обґрунтована; містить узагальнення, висновки; завдання є самотійним

4 бали (добре) - завдання виконане в повному обсязі, здане вчасно; тема розкрита та обґрунтована частково; містить узагальнення та висновки; завдання є самотійним

3 бали (задовільно) - завдання виконане не в повному обсязі, здане вчасно; тема розкрита і обґрунтована частково, містить короткі висновки або не містить їх взагалі, завдання частково несамотійне

1-2 бали (незадовільно) - завдання виконане не в повному обсязі, здане невчасно; тема розкрита частково, не містить висновків, завдання несамотійне

0 балів - завдання не виконане

Критерії оцінювання підсумкового тесту:

тест містить 30 питань закритої форми; за кожну правильну відповідь нараховується 1 бал

Семінарські заняття

Критерії оцінювання усних відповідей студентів.

В основу системи оцінювання знань студентів із навчальної дисципліни «Гендерна психологія» закладені наступні критерії:

- 1) повнота знань – вичерпна достатність у відтворенні інформації щодо змісту навчальної дисципліни;
- 2) адекватність знань – їх правильність, відповідність теоретико-методологічним основам гендерної психології;
- 3) усвідомленість (осмисленість) знань – розуміння смислу інформації з навчальної дисципліни та вміння його вербалізувати.

Виходячи з цього, оцінка «**відмінно**» ставиться за наявність у студента вичерпних і правильних знань щодо головних проблем гендерної психології, розгляду яких були присвячені лекційні та семінарські заняття. При цьому знання повинні

бути осмисленими, що проявляється у повноті та адекватності їх пояснення.

Оцінка «**добре**» ставиться за наявності у студента знань щодо більшості тем навчальної дисципліни, які передбачені навчальною програмою. При цьому знання характеризуються адекватністю, але є частково усвідомленими (студент по формі відповідає правильно, а пояснити смисл може не завжди).

Оцінка «**задовільно**» ставиться за наявності у студента фрагментарних знань навчальної дисципліни, які при цьому не завжди точно ним розуміються і недостатньо повно вербалізуються.

Оцінка «**незадовільно**» ставиться за відсутності у студента знань щодо головних проблем гендерної психології або ж за наявності часткових знань, які він неправильно розуміє і неправильно трактує.

Умови допуску до
підсумкового контролю

Залік (як сума набраних балів протягом семестру) виставляється студенту за умови виконання всіх завдань: усні відповіді на семінарських заняттях, 2 письмові роботи, 6 тематичних тестів та написання підсумкового тесту.

8. Політика курсу

Студент повинен виконати всі передбачені курсом види робіт. За умови відсутності на занятті (чи заняттях) студент повинен ліквідувати заборгованість до наступного заняття, на яке він з'явиться. Однак якщо відсутність була без поважних причин, студент втрачає можливість отримати бали за усні відповіді. Якщо до останнього заняття студент не ліквідував заборгованість і не набрав мінімум 50 балів, він матиме змогу перездати залік за талоном 2 або 3. За умови неуспішних перездач студент буде спрямований на повторне вивчення курсу.

9. Рекомендована література

Ткалич М. Гендерна психологія: навч. посіб. К.: Академвидав, 2016. 256 с.

Щотка О.П. Гендерна психологія: навч. посібник. Ніжин, 2019. 359с.

Бендас Т.В. Гендерная психология. Учеб. пособие. СПб.: Питер, 2005. 431с.

Говорун Т. Гендерна психологія: навч. посіб. / Т.Говорун, О. Кікінежді. Київ: Видавничий центр «Академія», 2004. 308 с.

Берн Ш. Гендерная психология. СПб: прайм – Еврознак, 2007. 318с.

Фулей Т.І. Гендерна рівність при здійсненні правосуддя. К.: ВАІТЕ, 2016. 180 с.

Марценюк Т. Гендерна рівність і недискримінація: посібник для експертів і експерток аналітичних центрів. К., 2014. 65 с.

Викладач Куравська Н. В.